

वक्तृत्व कला

मार्गदर्शक:

डॉ. ममता इंगोले

► पूर्वतयारी :

- उत्तम वक्ता होण्यासाठी पूर्वतयारी आवश्यक आहे. त्यासाठी सर्वप्रथम उत्तम वाचक होण्याची गरज आहे. वाचनाला शरण गेल्याशिवाय उत्तम वक्ता होण्याची प्रक्रिया सुरूच होऊ शकत नाही. आपल्या आजूबाजूला कोणत्या घडामोडी घडत आहेत, याचे भान देखील असले पाहिजे. अधिकाधिक वाचनातून हे शक्य आहे.

- ▶ **स्मरणशक्तीचे महत्त्व :**
- ▶ अनेक वक्ते हातात कागद किंवा टिपण घेऊन बोलतात पण ही मोठी अडचण असते.
- ▶ वक्ता आणि श्रोते यांच्यात सुसंवाद घडणे आवश्यक असते.
- ▶ स्मरणशक्ती सरावाने कमावता येते.
- ▶ वक्तृत्वात विषयानुरूप अनेक संदर्भांचा समावेश आवश्यक असतो.
- ▶ उत्तम वक्तृत्वासाठी स्मरणशक्ती महत्त्वाची असते.

► **वक्तृत्वाची शैली :**

- वक्तृत्वात शैलीला अत्यंत महत्त्व आहे.

वक्त्याचे बोलणे रटाळ होऊ नये याची काळजी घेणे आवश्यक असते.

- आवाजात चढ उतार अनिवार्य आहे.

- बोलण्याचा वेग योग्य असावा.

► वक्तृत्व म्हणजे काय ?

- प्राचार्य शिवाजीराव भोसले, “ ज्याचे बोलणे ऐकत रहावे असे ऐकणाऱ्याला वाटते तेव्हा बोलणाऱ्याच्या बोलण्यातून आविर्भूत होणारे, आविष्कृत होणारे आणि प्रकट होणारे ते वक्तृत्व.”
- वक्तृत्व ही एक महत्त्वपूर्ण कला आहे. आजच्या युगात वक्तृत्व कला अवगत करणे काळाची गरज बनली आहे.
- आजच्या धकाधकीच्या आणि तंत्रज्ञानाच्या युगात आपले विचार इतरांना ऐकविणे ही अत्यंत कठीण गोष्ट बनलेली आहे. वक्तृत्वशैली अवगत करूनच ते शक्य आहे!

- ▶ वक्तृत्वाची साधना :
- ▶ वक्तृत्व ही एक साधन आहे, ती पूजा आहे.
- ▶ विषयाचे चिंतन आवश्यक आहे.
- ▶ वक्त्याचे व्यक्तिमत्व ही नैसर्गिक देणगी असते, पण वृत्तीची प्रसन्नता ही आयुष्याची कमाई असते.

- ▶ वक्त्याचे अवधान :
- ▶ वक्त्याला अवधान आवश्यक आहे.
- ▶ आपण कोठे बोलतोय, कार्यक्रमाचे स्वरूप काय आहे ? याचे भान असावे.
- ▶ समोरील श्रोता कोणत्या गटातील आहे, त्याला किती आकलन होत आहे ? याचे भान असावे.

- ▶ वक्तृत्व आणि आरोग्य :
- ▶ वक्तृत्व हा बौद्धिक, शारीरिक, मानसिक स्वरूपाचा खेळ आहे.
- ▶ वक्तृत्वाला जाण्या अगोदर असे कोणतेही पदार्थ खाऊ नये जे दातात अडकतील.
- ▶ वक्तृत्व करताना तोंडात कोणतेही पदार्थ चगळू नये.

धन्यवाद